

Mit követel és mit ad a kenderfonógyár?

A kényelmes kollégiumban

A gyárban igyekeztünk véleményeket gyűjteni arról, hogy mit is jelent tulajdonképpen a munka, mit követel az emberektől, s mit ad érte a gyár.

— Kinek ajánlják a kenderfonógyári munkát?

— Az egészséges, közepes képességű, szorgalmas, ügyes kezű asszonyoknak, lányoknak. A kezdőknél kifejlesztjük azt a készséget, amelyre akár a betanított munkásnak, akár a fonóipari tanulóknak szükségük van a szakma jó elsajátítása érdekében.

— Mit kell tenni a fonócsarnokban?

— A gépet kezelni. Tömören úgy fogalmazhatnánk meg: korszerűen, legtöbbször jelzőberendezéssel ellátott fonógépen azt figyelni, hogy a fonal akadálytalanul fusson. Ha szakadás történik, s leáll a gép — illetve az anyag nem jut a csévere — ki kell javítani a hibát. Viszonylag könnyen elsajátítható munka ez.

— És a cernázó és más gépeken?

— Hasonló műveletet. A szakmunkás-bizonyítvány mindkét szakmára, és a gépek kezelésére egyaránt képesít.

— Megterhelő a fonás?

— A csarnokban a zaj mértéke nem éri el a „zajos üzem” kategóriáját. A porátalmat a klímaberendezés szinte teljesen kiküszöbölte. Egészséges emberek jól elláthatják feladatukat. Itt érdemes megjegyezni, hogy az új alapanyagok és gépek belépésével mind könnyebb lesz a munka.

— Milyenek a kereseti lehetőségek?

— A legfontosabb: a kenderfonógyárban szigorúan a teljesítmény dönt. Ezenkívül a szakmunkások és technikusok képzetté válása miatt a munkások 5 százalékos pótlékot kapnak fizetésük mellé. A fonóban a lányok, asszonyok 1500–2300 forint között keresnek. A kártolóüzemben a jövedelem magasabb: 2500–2800 forint, de előfordul a 3000 forintos kereset is. A szakmunkások azonban a fonóban, illetve a cernázóban nyernek alkalmazást. A teljesítménytől függ az év végi részesedés, az idén mintegy 2 hetit munkabérek megfelelő összegre számíthatnak a dolgozók. A törzsgárdatagok nagyobb mértékű juttatásban részesülnek, mint az új dolgozók.

— A bejárók mindenütt hátrányos helyzetben vannak. Itt, a kenderfonógyárban miként segítik őket?

— A gyárnak két autóbusz-irányjárata van. Az

egyik Makó, Földeák, Ferencszállás felől, a másik Kelebia, Tompa, Asóthalom, Mórahalom felől hozza a dolgozókat, és természetesen szállítja is vissza lakhelyükre. Ezek a járatok előnyösek, mert olcsók, menetidejük rövid.

— Sok szó esett a szociális körülményekről, ebben a tekintetben mit nyújt az üzem dolgozóinak?

— Minden dolgozónak biztosítjuk a kényelmes tisztálkodási, öltözési, étkezési lehetőséget. Egy ebéd 5 Ft 50 fillérbe kerül, a gyár majdnem ugyanennyit térít. Ezekon kívül orvosi rendelő rendelkezésre áll, úgyszintén a könyvtár. Szegeden a KSZV Szegedi Kenderfonógyárának van a legnagyobb óvodája és bölcsődéje. A Rigó utcai bölcsődében és óvodában minden dolgozónk gyermekét elhelyezük.

— És milyenek a pihenési, szórakozási lehetőségek?

— A KSZV-nek saját, 30 személyes üdülője van Fonó-Bélatelepen. A térítés minimális. Üdülőt bérel a vállalat Harkányban. De a szegedi Tisza-parton is van üdülő (a partifürdőn), ahol két vendégszobát is kialakítottunk.

A kenderfonógyárban egy időnyben mintegy 140 dolgozó jut el a kedvezményes gyári üdülőkhöz, s számos SZOT-beutalót is szétosztunk. Gondoltak a fiatalokra is: a városban a Victor Hugo utcában ifjúsági klubot létesítettek. Úgy érzik, ez hozzátartozik üzemük mindennapjához, ahhoz, hogy a gyárat megszeressék, elfogadják dolgozóik.

Termékek a világ minden tájára

Két vallomás

— Szabó Erzsébet mágozni, és további tervem, sodóves ipari tanuló vagyok itt a gyárban. Kezdek. Az osztályban 17-en detben nagyon kétséges vagyunk és a többség úgy volt, hogy itt maradhatok, érzem, itt marad. hiszen gyenge a fizikumom, de megerősödtem. — Szeretem szorgalmas Megbecsülést is kiderítettem a vezetőségtől, rájuk. Úgy érzem, kégyeszer 500, máskor meg több jól képzett, jól kereső emberek lesznek itt tam az ösztöndíjon kívül. közöttünk — mondja Bakay Szeretek a vállalatnál dol-

Szakmát tanulni

A Szegedi Kenderfonógyárban tömegesen találkozni olyan dolgozókkal, akik belépésük óta jutottak előre tudásban, keresetben, megbecsülésben, beosztásban. Generációkat, családokat tartanak számon, akik megtalálták számításukat, anyagi boldogulásukat, a biztos és állandó munkát és jól érzik magukat a közönségben. A főművezetők, művezetők, osztályvezetők nagyrésze fizikai munkásként kezdte. A gyár arról híres, hogy a továbbtanulókat mindig támogatta céljaik elérésében. Így van ez manapság is. A szakmát a gyár szakmunkásképző iskolájában és a textil-szakközépiskolában lehet jól elsajátítani.

A korszerű termelőberendezések kezelését egyrészt a tanulóviszonyban nem álló felnőtt dolgozók szakmai továbbképzésével, másrészt 1965 óta fonóipari tanulók képzésével biztosítja a gyár.

A Könyvüipari Minisztérium Kenderfonó és Szövőiparitanuló Iskola fonó tagozatára (Szeged, Londoni krt. 3.) azok a fiúk és leányok jelentkezhetnek, akik elvégezték a 8. általánost, a 14. életévüket betöltötték, de a 18. életévüket nem haladták túl és egészségileg alkalmassak. Felvételi vizsga nincs, jelentkezhetnek a vidéki fiatalok is. A tanulmányi idő 2 esztendő, amely alatt elméleti és gyakorlati oktatásban részesülnek. Az elméleti oktatás a gyár világos tantermeiben, a gyakorlati képzés az üzemen történik.

A tanulók széles körű pénzügyi és természetbeni kedvezményben részesülnek a tanulóidő alatt. Az első félévben egységesen 100 Ft, a második félév után tanulmányi előmeneteltől függően 40–160 Ft, a második évben 70–310 Ft, a havi tanulmányi ösztöndíj összege.

1972. IX. 1-től a tanulmányi eredménytől függetlenül minden szakmunkástanuló havonta 250 Ft társadalmi ösztöndíjat is kap a tanulmányi ösztöndíjon felül.

A további ösztönzést szolgálja az az intézkedés is, miszerint a tanulóidő utolsó félévében a jó tanulmányi előmenetelű tanulókat a gyár a felnőtt szakmunkásokkal azonos feltételek mellett teljesítménybérben foglalkoztathatja. Ez esetben részükre teljesítménybérük 90 százalékát fizetik ki. Az így alkalmazott fonóipari tanulóknak a múlt években 600–1000 Ft között fizettek ki bért. A felnőtt szakmunkások keresete jelenleg 1500–2300 Ft havonta.

Természetbeni ellátás keretében a szakmunkástanulók díjtalanul munkaruhát, tanszereket, tisztálkodási eszközöket kapnak. Munkanapokon az üzemi konyhán 1 Ft térítésért ebédet biztosít a gyár. Ezenkívül tanulmányi kirándulásra, kulturális és jutalmazási célra is jelentős összeget fordítanak.

A vidékiek külön gondoskodást élveznek. 74 leány számára térítésmentes kollégiumi ellátást biztosítanak, valamint utazási kedvezményt. Amennyiben mód van rá, a kollégiumban fiatal szakmunkások is szállást kapnak havi 160 Ft térítés ellenében. Aki albérlésben kíván lakni, 200 Ft-ig terjedhető albérlési hozzájárulás kaphat.

Érdemes néhány szóban ismertetni, valójában mit is nyújt a kollégium. Két-négy személy lakik a kényelmes, jól berendezett szobákban, rendelkezésre áll televízió, rádió, könyvtár, társalgó és klubszoba. Aki kedvet kap a saját konyhára, teljesítheti vágját, a szobák mellett kis főzőhelyiségek vannak.

Sportolni is lehet. A Szegedi Kender SE-ben a fiatalok kajakozhatnak, kenuzhatnak, asztaliteniszezhetnek, üzhetik a természetjárást, a labdarúgást.

Mi történik a szakmunkásvizsga után?

A gyár garantálja az újdonsült szakemberek elhelyezését. A szakmunkásbizonyítvánnyal rendelkező dolgozókat a bizonyítvány megszerzésétől 5 százalék bérpótlék illeti meg. És aki a szakmunkásbizonyítvány megszerzése után szeretne továbbtanulni, nyitva az út a középiskolák felé. Ha a fiatal törekvése ráadásul a gyár érdekeit is szolgálja, biztosan számíthat a tanulmányi ösztöndíjra.

Megújított gyár, új lehetőségek

A Szegedi Kenderfonógyár a város legrégebbi ipari üzeméi közé tartozik, sőt hazánk legelső szervezett manufaktúrái egyikeként is számon tartják. Történetének kutatói nemrég érdekes dokumentumot találtak 1877-ből.

„Bakay Nándor kötél, spárpa, zsinór, heveder, tömlő s egyéb hasonló szövetek gyára Szegeden. Alólról tisztelettel értesítem a hazai fogyasztó közönséget, miszerint kézerőre 100 éve főnálló jóhírű kötélgyáramat f. évi június hó közepéig tökéletes angol gépekkel felszerelve gőzerőre fogom berendezni, miáltal aránylagos nagy olcsóság mellett a műtökely igényeinek megfelelően sodrony s kenderkötteleket, zsinórokat, s kiválólag olcsó és jó spárgákat és szöveteket fogok előállítani, hazánkban e téren minden külföldi behozatalt hivatva leszek kiszorítani.

Szeged, 1877. Április 10-én
Bakay Nándor kötélgyáros”

Az akkori és a jelenlegi kenderfonógyári munkások igyekezetét és ügyességét dicséri, hogy termékeik nemcsak a hazai fogyasztók elismerését szerezték meg, hanem a világ minden táján a külföldiekét is. A Szegedi

Kenderfonó — a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat legnagyobb egységként — természetes vállal a nagyvállalat több mint egymillió éves termeléséből.

A Szegedi Kenderfonóban ma több mint 1400-an dolgoznak, s a gyári okmányok tanulmányozásából kitérnek: az üzem rohamosan fiatalodik, a régi több száz fős törzsgárda fokozatosan hagyja el az üzem falait és vonulnak megérdemelt nyugdíjba. Helyükre új dolgozókat várnak. Hiszen a termékek iránt nemhogy csökkenne az érdeklődés, hanem növekszik. A hagyományos kender, len és pamut alapanyagok mellett mind nagyobb mennyiségben jelentkezik a korszerű műanyag, a régi gépek lassan-lassan végképp kikopnak a műhelyekből s helyükre a legmodernebbeket vásárolják s szerelik fel. A legújabb hír arról szól, hogy a Szegedi Kenderfonógyár terebélyesedik, új fióküzemet nyit a megyehatáron túl. Új lehetőséget nyitott a gépi rekonstrukció is — de ez bővebb ismertetést igényel.

A korszerűsítési program

Az első dátum 1877, ekkor váltja fel a kézi erőt a gőzgép. A Kenderfonógyárban 1892-ben tűzvész pusztított, amelyet újjáépítés követett. Harminc évig ismét „megáll az idő” a Bakay-féle üzemben, míg 1930-ban a gőzgépet kicserélik a villamosra. Helyette az egyedi elektromos meghajtás veszi át a működtetést. Ezek az átalakítások azonban nagyon jól tükrözték a tőkés elképzeléseket, csak a termelő berendezést fejlesztették, a szociális körülményt nem. A lányok, asszonyok vödörben moshatták meg kezüket a napi 10–12 óras nehéz műszak után.

Igazi változást a felszabadulás, majd az 1949-ben bevezetett profilírozás hozott. A termékállományt „megtisztították”. A szövőgépek átkerültek Újszegedre, onnan pedig a fonógépeket telepítették át. Csakhamar mutatkozott a jó gazdasági eredmény is. Mivel a gyárban érdemes volt újabb milliókat fektetni, nem sokáig várattott magára az újabb fejlesztés.

A gyár 1963–65-ig teljes „generált” kapott. A KSZV állami segítséggel a régi, 60–70 éves gépek helyett a legkorszerűbb, magas termelékenységű szovjet, angol, NSZK-gépekkel szerelte fel fonóüzemét.

A gépi fejlesztés a ma napig sem fejeződött be. Minden évben folyamatosan érkezik valamilyen új машина, amely egyszerűbben változtatja a nehéz — esetleg bonyolult munkát, új termék készítését teszi lehetővé. Kiválóan működik az Olaszországból importált, nagy termelékenységgel rendelkező gar-della fonógépsor.

Es ne feledkezzünk el az egyik legfontosabb újdonságról, a klímaberendezésről sem. Régen állandó köd lebegett a fonóban a gépek felett — porból. A klímaberendezés, amely a 100 milliót beruháztaknak majd egyötödét emésztette fel, eltávolítja a por túlnyomó részét, friss, kellő hőfokú levegőt nyom a fonócsarnokba, szabályozva a légnedvességet is. Segítségével nemcsak a munkakörülmények, hanem a termelési eredmények is alaposan megjavultak, kevesebb a szálszakadás.

A gépészet, a korszerű szervezés nyomán így fiatalodott meg a régi Bakaygyár, így lett a kor technikáját képviselő üzemem. A rekonstrukciós programok nyomán olyan munkahely született a manufaktúra helyén, ahol egészségesebbek lettek a munkakörülmények, nem megerőltető, nem embernövelő a munka. (x)

Hol kell jelentkezni?

A Kenderfonó és Szövőipari Vállalat szakmunkásképző iskolájában az általános iskolákban kiadott továbbtanulási kérelmek alapján lehet felvételt nyerni, melyen fel kell tüntetni az alábbiakat:

Szakma száma: 1202.

Megnevezés: fonó.

Cím: Fonó Szakmunkásképző Iskola,

Szeged, Londoni krt. 3. sz.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban.

A kérelmet kitöltve a szakmunkásképző iskolába — Szeged, Londoni krt. 3. szám alá — kell eljuttatni. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást nyerhetnek a felvételi módjáról a Szegedi Kenderfonógyár személyzet — oktatási csoportjánál.

A híres, régi, de megfáradt gyár várja azokat, akik az új gépek segítségével ezt a szép szakmát szeretnék megismerni és folytatni. Várja a vidéki fiatalok jelentkezését, hiszen olyan feltételeket teremtett, amelyben ők sem szenvedhetnek semmiféle hátrányt.